

Önsöz

İlkçağ Felsefe Tarihi I'in Önsöz'ünde belirttiğimiz gibi Antik felsefe esas olarak üç dönemde ele alınır: Helen, Helenistik ve Roma dönemleri. Birinci, yani Helen felsefesi dönemi ise kendi payına iki alt döneme ayrılır: Sokrates öncesi Doğa Filozofları dönemi ve Atina dönemi. Bunlardan ilki İÖ. 6. yüzyılın başlarında Milet Okulu ile başlar ve Leukippos-Demokritos'un Atomculuğu ile sona erer. İkincisi ise İÖ. 5. yüzyılın ortalarında, özellikle Atina'da Sofistlerle birlikte ortaya çıkar; Sokrates ve Küçük Sokratesçi okullarla devam eder ve iki büyük filozof, Platon ve Aristoteles'le birlikte sona erer.

Sofistler, bazı özellikleriyle Sokrates öncesi Doğa Filozofları'ndan ayrılırlar. Onların temsil ettikleri hareket, bazı felsefe tarihçileri tarafından haklı olarak, Yunan Aydınlanması diye adlandırılır. Bu hareketin ortaya çıkışının felsefe içi olduğu kadar, onun dışından gelen bazı nedenleri vardır. Kitabımızın Birinci Kısım'ı bu nedenlerin belli başlıcalarıyla belli başlı Sofistlerin özel öğretisi ve görüşlerinin analiz ve değerlendirilmesine ayrılmıştır.

Sokrates, Sofistlere bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Ancak onlarla aynı dünyanın, aynı ilgi ve kaygıların ürünüdür. Hiçbir şey yaz-

mamasına rağmen gerek hayatı ve kişiliği, özellikle trajik ölümü, gerekse az sayıda bazı temel düşünceleri bakımından Yunan felsefesinin kendisinden sonraki doğrultusunu belirlemiştir. Bu etki özellikle Küçük Sokratesçi diye adlandırılan bazı okullarla Platon üzerinde açık ve belirleyici olmuştur. Kitabımızın İkinci Kısım'ı Sokrates'in hayatı, kişiliği, ölümü ve ana görüşleriyle Küçük Sokratesçi okulların oldukça geniş incelenmesine ayrılmıştır.

Ancak Sokrates'in felsefe tarihi bakımından en önemli yanı şüphesiz Platon üzerindeki etkisinden ileri gelir. Platon'un kendisi ise bazı felsefe tarihçilerine göre felsefenin gerçek anlamda kurucusu, bazılarına göre tüm felsefe tarihinin eserine yazılmış dipnotları veya kenar notları olarak ele alınabileceği en büyük filozoftur. Kitabımızın üçüncü ve en büyük kısmı Farabî'in 'Tanrısal Platon' diye adlandırdığı bu büyük filozofa ayrılmıştır. Bu kısımda onun hayatı, eserleri, Platonculuk diye adlandırılması mümkün olan dünya görüşünün belli başlı özellikleri, Platon'un temel problemi ve yöntemi, Platon'un temel varsayımı diye nitelendirdiğimiz Büyük Varsayımı hakkında açıklamalarda bulunduktan sonra felsefenin temel ilgi alanlarıyla, yani varlık, bilgi, doğa, din, siyaset vb. felsefesiyle ilgili öğretilerini sırayla ele alıp yine oldukça geniş bir şekilde ortaya koymaya çalıştık.

Bütün bu filozofları ve felsefe akımlarını ele alırken izlediğimiz yöntem, *İlkçağ Felsefe Tarihi*'in Önsöz'ünde üzerinde durduğumuz yöntemin aynıdır: Sözü edilen filozoflar ve akımlar hakkında bilgi verirken esas olarak onların kendi eserlerine, kendi sözlerine dayandık. Mümkün ve gerekli olduğunu düşündüğümüz yerlerde onlardan çok sayıda alıntı yapmaya çalıştık. Ancak Platon gibi çok sayıda eser vermiş bir filozoftan yapabileceğimiz alıntıların kitabımızın hacmini makûl olmayan ölçüde kabartması tehlikesinden kaçınmaya da özen gösterdik.

Platon'un eserlerinin Türkçe'ye yapılmış farklı ve çeşitli çevirileri vardır. Bu çevirilerden hangilerini esas aldığımız kitabımızın sonunda yer alan bibliyografya kısmında gösterilmektedir. Yararlandığımız ikinci dereceden kaynaklara ise metnin kendisi içinde işaret ettik.

İlk defa zikrettiğimiz yerlerde bu eserlerin adlarını verdikten sonra onlara sadece yazarlarının isimleriyle işaret ettik. Biz aynı yazarın birden fazla eserinin söz konusu olduğu durumlarda dayandığımız eserin hangisi olduğunu belirtmeye dikkat ettik. Okuyucu, kitabın sonunda yararlandığımız tüm kaynakların tam bir listesini bulacaktır.